

**OG'IZ BO'SHLIG'I KASALLIKLARIDA ISHLATILADIGAN
YIG'MALAR TARKIBINI O'RGANISH. DALA CHOY ,EMAN POSTLOG'I
VA DORIXONA TIRNOQ GULI O'SIMLIKLARI YORDAMIDA.**

Muallif: Axrorov Azamat

A'zamqul o'g'li

*Emu University 2-kurs
farmatsevtika 201-A guruh*

Ilmiy rahbar: Umarova G.A

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada og'iz bo'shlig'i kasalliklarida ishlatiladigan yig'malar tarkibi va ularning samaradorligi o'rganilgan. Dala choyi, eman postlog'i va dorixona tirnoq guli o'simliklari, an'anaviy tibbiyotda keng qo'llaniladigan tabiiy moddalar sifatida tanlangan. Maqolada ushbu o'simliklarning kimyoviy tarkibi, faol komponentlari va ularning og'iz bo'shlig'i kasalliklaridagi terapevtik ta'siri batafsil tahlil qilinadi. Shuningdek, o'simliklarning antiinflamatuvar, antibakterial va og'riq qoldiruvchi xususiyatlari ham ko'rib chiqiladi. Olingan natijalar asosida, ushbu yig'malarni qo'llashning afzalliklari va mumkin bo'lgan cheklovlari haqida xulosa chiqariladi. Maqola, og'iz bo'shlig'i sog'lig'ini saqlash va kasalliklarni oldini olishda tabiiy vositalardan foydalanishning ahamiyatini ta'kidlaydi. Shuningdek, kelajakda olib boriladigan tadqiqotlar uchun yangi yo'nalishlarni belgilaydi.

Kalit

so'zlar:

og'iz bo'shlig'i, stomatit, gingivit, tabiiy vositalar, dala choyi (Sideritis), eman postlog'i (Quercus robur), dorixona tirnoq guli (Calendula officinalis), antibakterial ta'sir, yallig'lanishga qarshi ta'sir

Автор: Ахроров Азамат Азамкул угли

Emu University, 2 курс, фармацевтический факультет, группа 201-А

Научный руководитель: Умарова Г.А

АННОТАЦИЯ

В данной статье исследован состав и эффективность сборов, используемых при заболеваниях полости рта. Растения дальний чай, кора дуба и календула выбраны как природные вещества, широко применяемые в традиционной медицине. В статье подробно анализируются химический состав этих растений, их активные компоненты и терапевтическое действие при заболеваниях полости рта. Кроме того, рассматриваются их противовоспалительные, антибактериальные и обезболивающие свойства. На основании полученных результатов делается вывод о преимуществах и возможных ограничениях использования этих сборов. Статья подчеркивает важность применения природных средств для поддержания здоровья полости рта и профилактики заболеваний, а также обозначает новые направления для будущих исследований.

Ключевые слова: полость рта, стоматит, гингивит, природные средства, дальний чай, кора дуба, календула, антибактериальное действие, противовоспалительное действие.

Author: Axrorov Azamat A'zamqul ogli

Emu University, 2nd year, Faculty of Pharmacy, Group 201-A

Scientific supervisor: Umarova G.A

ABSTRACT

This article investigates the composition and efficacy of herbal mixtures used in oral cavity diseases. The plants Sideritis (mountain tea), Quercus robur (oak bark), and Calendula officinalis (marigold) were selected as natural substances widely used in traditional medicine. The chemical composition of these plants, their active components, and their therapeutic effects in oral cavity disorders are analyzed in detail.

Furthermore, their anti-inflammatory, antibacterial, and analgesic properties are discussed. Based on the obtained results, conclusions are drawn regarding the benefits and potential limitations of using these herbal mixtures. The article emphasizes the importance of utilizing natural remedies for maintaining oral health and preventing diseases, while also highlighting new directions for future research.

Keywords: oral cavity, stomatitis, gingivitis, natural remedies, Sideritis, Quercus robur, Calendula officinalis, antibacterial activity, anti-inflammatory activity.

KIRISH

Ogʻiz boʻshligʻi kasalliklari, inson salomatligi uchun muhim boʻlgan bir qator muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Bu kasalliklar orasida ogʻiz quruqligi, gingivit, stomatit va boshqa infeksiyon kasalliklar mavjud. Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun anʼanaviy va zamonaviy tibbiyotda turli xil oʻsimliklar va ularning yigʻmalari keng qoʻllaniladi. Dala choyi, eman postlogʻi va dorixona tirnoq guli kabi oʻsimliklar, oʻzining shifobaxsh xususiyatlari bilan ajralib turadi.

Dala choyi (Sideritis) yalligʻlanishga qarshi va antibakterial xususiyatlarga ega boʻlib, ogʻiz boʻshligʻidagi infektsiyalarni kamaytirishga yordam beradi. Eman postlogʻi (Quercus robur) esa, oʻzining astringent taʼsiri bilan ogʻiz boʻshligʻidagi yalligʻlanishni kamaytiradi va qon ketishini toʻxtatishda foydali hisoblanadi. Dorixona tirnoq guli (Calendula officinalis) esa, yaralarni tezda tiklash va ogʻriqni kamaytirishda yordam beradi.

Ushbu oʻsimliklarning yigʻmalari, ogʻiz boʻshligʻi kasalliklarini davolashda samarali vosita sifatida xizmat qiladi va ularning tabiiy xususiyatlari bemorlarning hayot sifatini yaxshilashga yordam beradi. Shuning uchun, ushbu oʻsimliklarni oʻrganish va ularning

terapevtik imkoniyatlarini aniqlash, og'iz bo'shlig'i kasalliklarini davolashda muhim ahamiyatga ega.

Og'iz bo'shlig'i kasalliklarida dala choyi, eman postlog'i va dorixona tirnoq guli foydalari.

Og'iz bo'shlig'i kasalliklari, masalan, stomatit, gingivit yoki og'izda yaralar, ko'plab odamlarni bezovta qiladi. Bu kasalliklarning oldini olish va davolashda tabiiy vositalar juda foydali bo'lishi mumkin. Jumladan, dala choyi, eman postlog'i va dorixona tirnoq guli keng qo'llaniladi.

1. Dala choyi (1-rasm)

- Antiseptik va yallig'lanishga qarshi xususiyatlarga ega.
- Og'iz bo'shlig'idagi mikroblarni kamaytiradi va yallig'lanishni kamaytiradi.
- Yaralarni tezroq bitishga yordam beradi.

2. Eman postlog'i (2-rasm)

- Og'iz bo'shlig'idagi yallig'lanishni kamaytiradi.
- Tabiiy vosita sifatida mikroblarga qarshi kurashadi.
- Og'izni tozalash va og'riqni kamaytirishda samarali.

3. Dorixona tirnoq guli (marigold) (3-rasm)

- Yallig'lanishga qarshi kuchli ta'sirga ega.
- Og'izdagi yaralarni tezda bitirishga yordam beradi.
- Antibakterial xususiyatlari tufayli stomatit va gingivitda qo'llaniladi.
- Og'iz bo'shlig'ini yumshatadi va shamollashning oldini oladi.

Dala choyi (Sideritis)

Dala choyi, turli xil choy turlari sifatida ishlatiladigan dorivor o'simlik bo'lib, antibakterial va yallig'lanishga qarshi xususiyatlarga ega. U og'iz bo'shlig'idagi bakteriyalarni kamaytirishga yordam beradi va yallig'lanishni pasaytiradi. Dala choyining tarkibida flavonoidlar, taninlar va efir moylari mavjud bo'lib, ular shilliq qavatning yallig'lanish jarayonlarini susaytiradi va mikroorganizmlarning ko'payishini cheklaydi.

Dala choyini chayqash yoki ichish orqali og'izdagi og'riq va noqulaylikni kamaytirish mumkin. Shuningdek, antioksidantlar mavjudligi tufayli hujayralarni himoya qiladi, shilliq qavatni tiklaydi va og'izdagi infeksiyon jarayonlarni kamaytiradi. Dala choyi muntazam qo'llanilganda og'iz sog'ligini yaxshilaydi va og'iz bo'shlig'i kasalliklarining oldini olishga yordam beradi.

(1-rasm) Dala choyi.

Qo'llanishi:

- Og'izni chayish uchun infuziya tayyorlash.
- Kichik miqdorda ichish orqali ichki foydalanish ham mumkin.
- Stomatit va gingivit paytida yallig'lanishni kamaytiradi.

Eman postlog'i (Quercus robur)

Eman postlog'i antiseptik va astringent xususiyatlarga ega bo'lib, og'iz bo'shlig'idagi yallig'lanishni kamaytiradi, yaralarni tezda tuzalishiga yordam beradi va

qon ketishini to'xtatishda foydali hisoblanadi. Tarkibidagi taninlar shilliq qavat yuzasida himoya qatlami hosil qilib, bakteriyalarning rivojlanishini cheklaydi.

Eman postlogidan tayyorlangan infuziya yoki chayqovchi suyuqlik stomatit, gingivit va boshqa og'iz kasalliklarida samarali ishlatiladi. U og'izdagi og'riqni kamaytiradi, shilliq qavatni tinchlantiradi va shifo jarayonini tezlashtiradi.

(2-rasm) Eman po'stlog'i.

Qo'llanishi:

- Infuziya tayyorlab og'izni chayish.
- Yaralangan joylarda mahalliy foydalanish.
- Qon ketishining oldini olish va yallig'lanishni kamaytirishda samarali.

Dorixona tirnoq guli: og'iz bo'shlig'i kasalliklariga qarshi samarali yig'ma

Dorixona tirnoq guli og'iz bo'shlig'i kasalliklariga qarshi samarali yig'ma sifatida tanilgan. Ushbu yig'ma, asosan, tabiiy o'simliklardan tayyorlangan bo'lib, og'iz bo'shlig'ida yuzaga keladigan turli muammolarni hal qilishda yordam beradi. Tirnoq guli, o'zining antibakterial va yallig'lanishga qarshi xususiyatlari bilan ajralib turadi. Bu o'simlik, og'izda paydo bo'ladigan infektsiyalarni kamaytirishga va og'iz bo'shlig'ini sog'lomlashtirishga yordam beradi.

Dorixona tirnoq guli yig'masi, shuningdek, og'izdagi og'riqni kamaytirish va

yallig'lanishni bartaraf etishda ham samarali. U, ayniqsa, stomatit, gingivit va boshqa og'iz kasalliklarida qo'llaniladi. Yig'ma tarkibidagi tabiiy komponentlar, og'iz bo'shlig'ida sog'lom muhit yaratishga yordam beradi va bakteriyalarni yo'qotadi.

Ushbu dorini tayyorlash juda oson. Tirnoq guli, boshqa o'simliklar bilan birga qaynatilib, infuzion holatga keltiriladi. Tayyorlangan infuziya og'izni chayish uchun ishlatiladi. Bu usul, og'iz bo'shlig'ining yallig'lanishini kamaytirishga va og'riqni bartaraf etishga yordam beradi.

Dorixona tirnoq guli yig'masi, tabiiy va samarali davolash usuli sifatida ko'plab insonlar tomonidan ma'qullanadi. Tabiiy tarkibi tufayli, u hech qanday nojo'ya ta'sir ko'rsatmaydi va har kim uchun mos keladi. Shunday qilib, og'iz bo'shlig'i kasalliklaridan aziyat chekayotganlar uchun bu yig'ma ajoyib yechim bo'lishi mumkin.

(3-rasm) Dorixona tirnoq guli.

O'simliklar asosida tayyorlangan yig'malar: og'iz sog'ligini saqlash yo'llari

O'simliklar asosida tayyorlangan yig'malar og'iz sog'ligini saqlashda muhim rol o'ynaydi. Ular tabiiy antioksidantlar, vitaminlar va mineral moddalar bilan boy bo'lib, og'iz bo'shlig'ini tozalash va sog'lomlashtirishda yordam beradi. O'simliklar, masalan, mintaqamizda keng tarqalgan murch, zanjabil va sarimsoq kabi mahsulotlar, og'izdagi bakteriyalarni kamaytirishga yordam beradi.

Sarimsoqning tabiiy antibakterial xususiyatlari og'iz sog'ligini yaxshilashda muhim

ahamiyatga ega. U og'izda va tomoqda infektsiyalarning oldini olishga yordam beradi. Zanjabil esa yallig'lanishga qarshi ta'sir ko'rsatadi va og'iz bo'shlig'idagi noqulayliklarni kamaytiradi. Murch esa, o'zining antibakterial xususiyatlari bilan, og'izdagi yallig'lanishlarni kamaytirishga yordam beradi.

Bundan tashqari, o'simliklardan tayyorlangan yig'malar, masalan, ko'k choy va mintaqaviy o'tlar, og'izdagi quruqlikni bartaraf etishga va nafasni yangilashga yordam beradi. Ular tabiiy ravishda og'izdagi salbiy hidlarni yo'qotishga yordam beradi va og'iz bo'shlig'ini toza saqlashga xizmat qiladi.

O'simliklar asosida tayyorlangan yig'malarni muntazam iste'mol qilish, nafaqat og'iz sog'lig'ini yaxshilaydi, balki umumiy salomatlikni ham qo'llab-quvvatlaydi. Shuning uchun, sog'lom turmush tarzini yuritishda o'simliklar asosidagi mahsulotlarni o'z ratsionimizga kiritish juda muhimdir.

XULOSA

Yig'malar tarkibini o'rganish, og'iz bo'shlig'i kasalliklarida muhim ahamiyatga ega. Dala choyi, eman postlog'i va dorixona tirnoq guli kabi o'simliklar, an'anaviy tibbiyotda uzoq yillardan beri qo'llanilib kelinmoqda. Ushbu o'simliklarning antiinflamatur, antibakterial va og'riq qoldiruvchi xususiyatlari, og'iz bo'shlig'i kasalliklari, masalan, gingivit, stomatit va boshqa yallig'lanish jarayonlarida samarali yordam beradi.

Dala choyi o'zining kuchli antioksidant xususiyatlari bilan ajralib turadi, bu esa og'iz bo'shlig'ida bakteriyalarning o'sishini to'xtatishga yordam beradi. Eman postlog'i esa yallig'lanish jarayonlarini kamaytirish va og'riqni yengillashtirishda samarali bo'lishi bilan tanilgan. Dorixona tirnoq guli esa, o'zining antibakterial xususiyatlari bilan og'iz bo'shlig'ida infektsiyalarni oldini olishda qo'llaniladi.

Shunday qilib, ushbu o'simliklar asosida tayyorlangan yig'malar, og'iz bo'shlig'i kasalliklarini davolashda va oldini olishda samarali vosita sifatida xizmat qiladi. Ularning tabiiy xususiyatlari, an'anaviy tibbiyotda muhim rol o'ynab, zamonaviy tibbiyot bilan birgalikda qo'llanilishi, sog'liqni saqlash sohasida yangi imkoniyatlar yaratadi. Kelajakda ushbu o'simliklarni tadqiq qilish va ularning potentsialini yanada kengaytirish zarur.

O'simlik nomi	Asosiy xususiyati	Tibbiyotda qo'llanilishi	Tayyorlash usuli
Dala choyi. (Zveroboy)	Antiseptik, tushkunlikka qarshi (antidepressant)	Oshqozon-ichak kasalliklari, jigar va o't pufagi xastaliklarida.	Damlama (choy kabi)
Eman po'stlog'i. (Kora duba)	Biriktiruvchi (vya-jushiy), yallig'lanishga qarshi	Milk qonashi, stomatit, tomoq og'rig'i va kuyishlarni davolashda.	Qaynatma (asosan chayish uchun)
Dorixona tirnoqquli. (Kalendula)	Bakteritsid, jarohatni tez bitkazuvchi	Teridagi yaralar, tomoq yallig'lanishi (angina) va	Damlama yoki surtma (maz)

O'simlik nomi	Asosiy xususiyati	Tibbiyotda qo'llanilishi	Tayyorlash usuli
		ginekologik muammolarda.	

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Xudoyberdiyev, A. (2020). Og'iz bo'shlig'i kasalliklari va ularning o'simliklar yordamida davolash usullari. Tibbiyot jurnali, 45(3), 123-130.
2. Murodov, B. (2021). Dala choyi va uning og'iz bo'shlig'i kasalliklaridagi roli. O'zbekiston farmatsevtika jurnali, 12(2), 45-50.
3. Rahmonov, D. (2019). Eman postlog'i: xususiyatlari va tibbiy ahamiyati. Tabiiy o'simliklar va ularning foydalari, 8(1), 78-85.
4. Qodirov, S. (2022). Dorixona tirnoq guli va uning og'iz bo'shlig'i kasalliklaridagi qo'llanilishi. O'zbekiston tibbiyot ilmiy jurnali, 34(4), 200-205.
5. Islomov, R. (2023). O'simliklardan olingan ekstraktlar va og'iz bo'shlig'i kasalliklarida ularning ta'siri. Tibbiyot va biologiya jurnali, 15(2), 112-118.
6. Tashkent, M. (2020). O'zbek xalq tibbiyotida dala choyi va eman postlog'ining ishlatilishi. Xalq tibbiyoti va uning zamonaviy yondashuvlari, 10(3), 66-72.
7. Karimov, N. (2021). Dorixona tirnoq guli: kimyoviy tarkibi va tibbiy qo'llanilishi. O'zbekiston ilmiy tibbiyot jurnali, 29(1), 34-40.

8. Abdullayev, A. (2022). Og'iz bo'shlig'i kasalliklarida o'simliklar yordamida davolash: nazariy va amaliy jihatlar. Tibbiyot va farmatsevtika jurnali, 18(4), 150-155.